

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 88

van **BRECHT WARNEZ**

datum: 27 oktober 2022

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Uitstroom beginnende leerkrachten - Maatregelen

Ook dit jaar is het lerarentekort opnieuw nijpend. Een belangrijke oorzaak daarvan is de uitstroom van beginnende leerkrachten. Startende leerkrachten stoppen vaak vroegtijdig met het effectief uitoefenen van de functie. Verschillende parlementsleden stellen vragen over of doen voorstellen om het probleem aan te pakken.

Al met de motie tot besluit van het op 20 oktober 2021 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het lerarentekort in Vlaanderen werd, onder andere door onze fractie, gevraagd om enerzijds aan de slag te gaan om samen met de stakeholders een alomvattend actieplan te maken, het lerarenambt te versterken en de uitstroom tegen te gaan en anderzijds de startende leerkracht meer zekerheid te geven.

De minister gaf tijdens die plenaire vergadering van 20 oktober 2021 aan dat hij er onder andere voor had gezorgd dat beginnende leerkrachten nog sneller vastbenoemd konden worden en zo meer gebonden aan het onderwijs. Tijdens diezelfde vergadering kondigde hij aan dat hij een cao had afgesloten waarbij de aandacht hoofdzakelijk ging naar het aantrekkelijker maken van het lerarenberoep. Daarbij garandeerde de minister een betere aanvangsbegeleiding voor jonge, beginnende leerkrachten. Dat zou de uitstroom tijdens de eerste vijf jaren van lesgeven moeten tegengaan. Daarbij werd een betere coaching en een terugkeer naar de kerntaak van lesgeven beloofd. Ook het verlagen van de baremieke minimumleeftijd werd daartoe door de minister aangehaald.

Vlaanderen voorziet voor de aanvangsbegeleiding van beginnende leerkrachten in extra uren per week om leerkrachten beter te begeleiden. De minister gaf echter zelf toe dat dat niet voldoende is. Tijdens dezelfde plenaire vergadering vermeldde hij ook dat hij aan het imago van het lerarenberoep wil werken. Hij voorzag daartoe in een communicatiecampagne. Om het lerarenberoep verder aantrekkelijker te maken, stelde de minister ook een betere samenwerking met het onderwijsveld voor. Een betere promotie van het lerarenberoep bij de leerlingen uit het secundair onderwijs zou ervoor kunnen zorgen dat zij later ook zelf misschien vaker voor een job als leerkracht zouden kiezen. Tot slot stelde de minister voor dat de media meer aandacht zouden kunnen besteden aan het lerarenberoep.

“De beste ambassadeurs zijn eigenlijk de leerkrachten zelf”, klonk het tijdens die plenaire vergadering. Ook schriftelijke vraag nr. 976 van 8 september 2021 hekelde het probleem van de uitstromende beginnende leerkrachten.

Kortom, het parlement vraagt de Vlaamse Regering kamerbreed naar een duurzame aanpak, die ongetwijfeld uit een resem maatregelen zal bestaan.

Uit het antwoord op schriftelijke vraag nr. 56 van 12 oktober 2021 blijkt ook dat beginnende leerkrachten vaak binnen de vijf jaren het onderwijs opnieuw verlaten, onder andere door een te beperkte werkzekerheid.

Via vraag nr. 58 van 12 oktober 2021 werd gepolst naar de concrete verdeling van de gereserveerde budgettaire middelen voor de aangehaalde aanvangsbegeleiding. Op schriftelijke vraag nr. 120 van 29 oktober 2021 over hetzelfde probleem bleek het toen voor de minister niet mogelijk de gevraagde gegevens aan te leveren.

1. Kan de minister in Excel een actueel overzicht geven van het aantal leerkrachten dat binnen de vijf jaar na hun eerste indiensttreding het onderwijs verlaat? Kan hij daarbij rekening houden met de volgende specificaties:
 - a) een uitdrukking van de cijfers in absolute aantallen en percentages;
 - b) een evolutie van de cijfers over de laatste vijf schooljaren;
 - c) een onderscheid per onderwijsniveau;
 - d) een onderscheid per provincie;
 - e) een onderscheid per regio, met speciale aandacht voor de steden Gent, Antwerpen en Brussel.
 - f) een overzicht van de redenen waarom beginnende leerkrachten stoppen.
2. Hoe interpreteert en evalueert de minister de huidige cijfers?
3. Wat wil de minister doen aan de redenen die uit het vorige onderzoek kwamen als oorzaak om het lerarenberoep vroegtijdig te verlaten als startende leerkracht?
4. De minister haalt aan dat er ook een belangrijke rol is weggelegd voor de media. Hij stelt voor dat er programma's zouden worden gemaakt over het lerarenberoep, zoals 'Topleraren'.
 - a) Heeft de minister plannen om daartoe zelf initiatief te nemen, samen met de VRT, die als openbare omroep dergelijke maatschappelijk relevante programma's mee mogelijk zou kunnen maken, of met andere mediagroepen?
 - b) Zo ja, hoe ver staan deze plannen? Graag een plan van aanpak met timing en budget.
 - c) Zo niet, is de minister van plan nog initiatief te nemen in dezen?
5. Zijn er initiatieven vanuit de leerkrachten zelf waarmee de minister aan de slag wil?
6. Hoe evalueert de minister de eerste campagne rond leerkrachtenambassadeurs?
7. Tijdens de parlementaire werken over dat onderwerp werd algemeen aangehaald en bevestigd dat de beste ambassadeurs voor het onderwijs de leerkrachten zelf zijn.
 - a) Hoe wil de minister dat extra stimuleren en faciliteren?
 - b) Plant de minister bijvoorbeeld campagnes die vanuit de leerkrachten zelf zouden komen en gericht zouden zijn aan potentiële leerkrachten? Graag een plan van aanpak, met timing en budget in Excel.
8. Sinds cao XII worden extra budgetten voor de aanvangsbegeleiding voor startende leerkrachten verdeeld.
 - a) Kan de minister voor de voorbije vijf schooljaren, in Excel aangeven, gesorteerd per jaar en per onderwijsniveau, in hoeveel effectieve lestijden voorzien werd?

- b) Kan de minister voor de voorbije vijf schooljaren, in Excel aangeven, gesorteerd per jaar en per onderwijsniveau, hoeveel budget per jaar werd uitgetrokken?
 - c) Hoe apprecieert de minister deze investering?
9. Heeft de minister zicht op de doelgroep en de effectiviteit van de aanvangsbegeleiding?
- a) Heeft de minister zicht op het aantal leerkrachten dat via die middelen begeleiding, schoolintern, krijgt? Graag een overzicht in Excel voor de voorbije vijf jaar.
 - b) Heeft de minister zicht op het aantal leerkrachten dat via die middelen begeleiding, schoolextern of via nascholing en dergelijke krijgt? Graag een overzicht in Excel voor de voorbije vijf jaar.
 - c) Kan de minister voor de voorbije vijf schooljaren, in Excel aangeven, gesorteerd per jaar en per onderwijsniveau, hoeveel personeelsleden aanvangsbegeleiding kregen?
 - d) Heeft de minister zicht op de effectiviteit? Werkt hij, gezien het belang ervan, aan de professionalisering van de aanvangs- en loopbaanbegeleiding in het onderwijsveld? Op welke manier?

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

ANTWOORD

op vraag nr. 88 van 27 oktober 2022
van **BRECHT WARNEZ**

Ik verwijs graag naar mijn antwoord op SV 616 van 13 juni 2022 van Karolien Grosemans.

Onderzoek van Struyven en Vanthournout (2014) toont dat er verschillende elementen meespelen bij de beslissing van startende leraren om het beroep al dan niet te verlaten. Zo verwijzen zij naar de jobtevredenheid en relaties met leerlingen; de ondersteuning die men al dan niet krijgt vanuit het schoolmanagement; de werkdruk; job(on)zekerheid; en relaties met ouders van leerlingen. De belangrijkste factor uit hun analyse was jobonzekerheid. De auteurs suggereren dat wie geen zicht heeft op een langdurige en volledige tewerkstelling na verloop van tijd de grootste neiging vertoont om het beroep te verlaten. Recent onderzoek van Spruyt et al. (2020) over verschillende landen heen benadrukt nog andere factoren die van belang zijn om startende leerkrachten in het beroep te houden. Zij leggen de nadruk onder andere op de waardering voor het beroep in de maatschappij en het belang van intrinsieke motivatie.

Een zekere mate van jobmobiliteit is normaal in elke sector. Onderzoek suggereert bovendien dat de uitstroom van beginnende leraren in Vlaanderen niet hoger ligt in vergelijking met het buitenland (Struyven en Vanthournout, 2014) of in vergelijking met de uitstroom in andere economische sectoren (Laurijssen, 2011). Toch is het uiteraard van groot belang om goede leraren zo veel mogelijk in het onderwijs te behouden. Hier zet het beleid dan ook op in.

Aangezien voldoende werkzekerheid belangrijk is in het begin van de loopbaan werd er ingezet op maatregelen zoals het lerarenplatform en de mogelijkheid tot versnelde vaste benoeming. Sinds 1 september 2020 valideren we ook de geldelijke anciënniteit van nieuwe zij-instromers voor bepaalde knelpuntvakken of -ambten in het basis- en secundair onderwijs. Vanaf 1 januari 2022 werd de geldelijke anciënniteit bovendien opgetrokken tot 10 jaar anciënniteit en werd de lijst met knelpuntvakken uitgebreid met 10 extra vakken én 2 ambten. De meest recente cao focust tot slot op meer onderwijskwaliteit en betere arbeidsvoorwaarden voor leraren en andere personeelsleden. Er werd ook bijkomend budget voorzien voor aanvangsbegeleiding.

Ook zet de Vlaamse campagne "lesgeven is alles geven" in op de waardering van het beroep. Daarnaast werd Evi Geysels aangesteld als onderwijsambassadeur. Het is immers uiterst belangrijk dat alle betrokkenen maar ook de leerkrachten zelf realistisch maar positief communiceren over het lerarenberoep. Alleen zo kunnen we nieuwe instroom in het beroep garanderen.

Tot slot zet ik ook in op de lange termijn met de aanstelling van een Commissie van Wijzen – De leraar van morgen. Deze commissie zal vanuit een analyse van de beginsituatie komen tot een blauwdruk van een modern personeels-, HR-, professionaliserings en organisatiebeleid binnen onderwijs.